

KULATÝ STŮL

k hodnocení krajského systému EVVO ve Zlínském kraji

Zlín, 22.5.2019

Cílem pracovního setkání bylo vyhodnotit podmínky pro EVVO ve Zlínském kraji, ocenit úspěchy a porovnat podmínky s rokem 2009. Setkání bylo připraveno po 10 letech od Kulatého stolu k hodnocení krajského systému EVVO ve Zlínském kraji (říjen 2009, <http://www.liska-evvo.cz/doc/krajsky-kulaty-stul>).

Zahájení setkání, poděkování aktérům EVVO – Margita Balaščíková, členka rady ZK

Cíle a důvody setkání, význam EVVO a výuky venku – Iva Koutná, předsedkyně LÍSKY, z.s.

Doplněno prezentací Učíme se venku – viz příloha

- a) **Historie a současnost EVVO ve ZK** – krajský systém EVVO, krajské dokumenty EVVO, jejich naplňování a vyhodnocování, nositelé EVVO ve Zlínském kraji, klíčové krajské akce, programy a projekty.

Doplněno prezentací – viz příloha

Jaké jsou konkrétní, významné dopady, změny, úspěchy či problémy v EVVO za posledních 10 let:

- ✓ Zvýšení povědomí veřejnost o EVVO (děti, které prošly programy, jsou dnes rodiči, vrací se, podporují účast dětí)
- ✓ Vybudování velkého počtu zahrad u škol, SVČ – ne vždy zde probíhá odpovídající výuka (budování bez účasti pedagogů)
- ✓ Vzdělávání školních koordinátorů EVVO (specializační studia, 4 kurzy, cca 95 učitelů) – výrazná finanční i morální podpora ZK
- ✓ Ve školách jsou proškolení koordinátoři EVVO – věnují se plánovitě, systematicky EVVO, výuce venku, mají motivaci, pozitivní zkušenosti, metodiky a pomůcky (získané během studia), podávají projekty, účastní se akcí, konferencí apod.
- ✓ Dostupnost a variabilita vzdělávacích programů pro učitele
- ✓ Nárůst počtu ekoškol (MŠ, ZŠ) – podpora EVVO, vztahu dětí k ŽP, je to systémové
- ✓ Školní soutěž CO2 liga se dostala na celostátní úroveň (řeší změny klimatu)
- ✓ Propojování interpretace místního dědictví, EVVO, sociálních témat
- ✓ EVVO jde do útlumu ve srovnání s tlakem na čtenářskou a matematickou gramotnost, rovné příležitosti, ICT, polytechniku, je potřeba témata propojovat, zdůraznit význam EVVO pro další obory a celostní rozvoj dítěte
- ✓ EVVO se „balí“ do jiných, atraktivnější témat, např. outdoor, polytechnika
- ✓ Neumíme EVVO dostatečně prodat.
- ✓ Pojem EVVO je stále neuchopitelný. Lidé nerozumí obsahu, nedokáží ocenit přínosy.
- ✓ Je poptávka po výukových programech (VP), vč. pobytových, lidé si za služby platí, je méně finančních zdrojů

- ✓ Proškolení učitelé (koordinátoři EVVO) chápou význam pobytu dětí v přírodě – objednávají VP, účastní se soutěží, kampaní apod.
- ✓ Spolupráce odborů ŽPZE a ŠMT na úrovni Krajského úřadu, což není obvyklé
- ✓ Kraj má koncepci EVVO, vzniká zespodu, za účasti NNO, osobností (aktérů EVVO).
- ✓ V kraji existují koordinační skupiny, citelně chybí komise EVVO
- ✓ Ochrana ŽP je celospolečenské téma – omezení plastů, klimatické změny
- ✓ Osvětové kampaně – zvyšuje se rozsah, profesionalita, mají vyšší dopad, školy mají náměty, vyšší iniciativa škol – např. chtějí vysadit stromy, budovat zahradu, starají se budky, vylepují ochranné samolepky na prosklené plochy apod.(dopad informovanost, osvěty)
- ✓ Existence LÍSKY, tým lidí, který drží EVVO v kraji, dělá akce pro celý ZK, koordinuje EVVO v kraji, podává projekty (zisk financí na EVVO), dokáže se rychle propojit
- ✓ Nová témata – mezioborové propojení, rozšíření, noví partneři, spolupráce – Agrární komora, rybáři, včelaři (včelařská naučná stezka) apod.
- ✓ Kraj má systém EVVO, první analýzy od roku 2000
- ✓ LÍSKA je partnerem pro jednání na krajské úrovni, plánování, projekty, komunikaci, vč. zahraniční spolupráce

K zamyšlení:

- ✓ **Je nezbytné vést děti k tomu, aby si vážily přírodu, ctily tradice a historii, věděly, kde jsou jejich kořeny.**
- ✓ **Jsmo hrdí Češi, Moravané.. na svou zemi, kořeny.**
- ✓ **Vhodná témata: voda, půda, vzduch, třídění a minimalizace odpadů**
- ✓ **Zdravá půda dává kvalitní zdravé potraviny.**
- ✓ **Když chci, aby byla zdravá příroda, vzduch, voda, půda – co proto musím udělat.**
- ✓ **Děti učí dospělé – např. třídění odpadů.**
- ✓ **My jsme nositelé osvěty a informací, je třeba s tím pracovat a dávat ty správné. Učit děti kriticky myslet a pracovat s údaji.**
- ✓ **Budování správných vzorů – učitel, lektor.**

Motto: „My jsme Zemi nezdědili od našich předků, my jsme si ji pouze vypůjčili od našich dětí...“

- b) **Role neziskových organizací a středisek ekologické výchovy v krajském systému EVVO při naplňování krajské koncepce a Akčních plánů EVVO.**

Jak vnímají roli zástupci veřejné správy:

- Jsou věci, činnosti, které stát nedokáže zajistit.
- Zaplňují určitý prostor.
- Jsou nezastupitelné.
- Poskytují příklady chování, postoje.
- Nabízí možnosti, zázemí pro seberealizaci.
- Někdy však brzdí procesy, zneužívají finance.
- Je nutné myslet na jejich stabilizaci, udržet to, co v kraji máme. Vytvořit podmínky.

Jak se vidí NNO:

- Poskytují prostorové a materiální zázemí: učebny, zahrady, zookoutky, sady pomůcek, metodiky, fungující knihovny apod.
- Personální zajištění: lektori, konzultanti, metodici, odborné práce, projektoví manažeři, prezentace, praktická ochrana přírody a péče o životní prostředí. Práce s dobrovolníky.
- Tvorba publikací a pomůcek, ediční centra.
- Realizace výukových programů, vzdělávacích akcí pro dospělé, osvětových a motivačních akcí, pobytových akcí a táborů, projektových dnů, exkurzí atd..

- Vyhledávání a šíření informací a dat o ŽP.
- Spolupráce v regionu, na území ČR i se zahraničím.
- Získávání prostředků na EVVO – projektová činnost

c) **Témata – analýza (silné a slabé stránky, doporučení)**

zázemí a infrastruktura pro EVVO (sít' SEV, podpora SEV, udržitelnost, pokrytí regionu, vnitřní a venkovní prostory, vybavení, pomůcky, metodiky apod.)

silné (co funguje):

- existence LÍSKY – propojuje sít' SEV, SVČ, NNO, škol, osobností, učitelů,
- dostupná sít' SEV v regionu
- databáze kontaktů
- vazby na veřejnou správu a další partnery, i mimo území kraje, vč. zahraničí
- pozitivní přístup kraje, dotčených odborů, vedení ZK
- přístup měst a obcí
- prostory pro EVVO – budovy, zahrady, stezky apod.
- nárůst počtu přírodních zahrad (využití dotačních programů)

slabé (co nefunguje):

- ve Zlíně chybí silné SEV otevřené veřejnosti
- LÍSKA nemá stabilní zázemí a financování
- Vznikají subskupiny, které se nezajímají o své okolí, jedou tzv. na „svém písečku“, nezapojí se do existujícího systému, mu nemáme kapacity to sledovat
- Přístup měst a obcí k EVVO, není to priorita, nejsou pracovníci pro EVVO
- Chybí setkávání obcí k EVVO, sdílení zkušeností

Doporučení (co je třeba změnit, rozvíjet):

- UTB – obory, zapojení studentů, spolupráce při organizaci akcí (např. Krajská konference)
- Setkání obcí k EVVO (příklady dobré praxe, spolupráce, společné projekty apod.)
- Napojení na aktivity MASEk

financování (zdroje - fondy EU, norské fondy, stát, kraj, regiony, obce, témata, cíle, podporované aktivity, udržitelnost a kofinancování projektů, vlastní zdroje, dárcovství)

silné:

- kombinace finančních zdrojů (stát + Zlínský kraj + obce)
- dotační program ZK, od roku 2003 (v součtu poskytnuto 21,5 mil. Kč)

slabé:

- finanční nejistota pro sektor NNO
- ubývá zdrojů na EVVO, velký počet žadatelů
- prostředky (dotační tituly) zpravidla na nové, inovativní programy a aktivity, není možné financovat pravidelné, opakující se, ověřené aktivity nebo budování a rozvoj kapacit NNO
- EVVO není rozpočtová priorita ZK
- Velké % kofinancování projektů z programu ZK (pro malé organizace je to velká částka, kterou musí získat z vlastních zdrojů)
- Dotace z programu ZK se dostane do organizace poměrně pozdě (srpen/září)
- Velká administrativní zátěž při řízení a realizaci projektů

doporučení:

- Stabilizovat finance pro EVVO ve ZK, úvazky pro EVVO.
- Nastavit stabilní dlouhodobý systém financování klíčových partnerů EVVO ve ZK z rozpočtu ZK, fixované v rozpočtovém výhledu
- Zvážit systémové financování klíčových aktivit: výukové programy, DVPP, osvětové akce apod. : nastavení pravidel, zjednodušená žádost, jasná kritéria (např. téma, lektor, akreditace akce), vykazování (viz ověřený program Národní sítě EVVO), příp. využití sítě EVVO jako garanta, administrátora programu
- Zvážit míru kofinancování projektů v programu ZK (tam, kde to jde – budování kapacity, profesionální rozvoj, ..)

Lidské zdroje (personální zajištění organizací i programů, udržitelnost, příprava a vzdělávání lektorů, DVPP, spolupráce s vysokými školami)

silné:

- Kvalifikace a zkušenosti
- Vzdělávání, proškolení dětí i dospělých (požadovaná témata, zkušení lektori, vlastní kvalitní materiály)
- Systematická práce (?? Co je tím myšleno)
- Nadšení, motivovanost
- Oslovení různých cílových a věkových skupin
- Zájem ze strany učitelů

slabé:

- Trh práce (více jiných příležitostí – odliv kvalifikovaných lidí)
- Dlouhodobé přetížení
- Malá skupina lidí, účast v mnoha aktivitách a projektech
- Nedostatek času k setkávání

doporučení:

- Stabilizace úvazků pro EVVO
- Zlepšení podmínek (zázemí – místo, kancelář, IT, pomůcky apod.)
- Prostor pro rozvoj, vzdělávání, stáže, vč. zahraničních
- Vnímání profese v EVVO očima veřejnosti (např. zařazení ekovýchovných pracovníků do ocenění pro osobnost kraje, NNO, žena regionu apod.)

Propagace EVVO (image EVVO, práce s veřejností, s médii, motivace cílových skupin k env. odpovědnému jednání, identifikace a sdílení příkladů dobré praxe, Cena EVVO)

silné:

- přesah EVVO všemi směry
- LÍSKA: sdružování, síťování,
- Informační systém: rozesílka, kampaně, web, sociální síť
- Metodická podpora škol v EVVO
- Existence sítě MRKEV a Mrkvička, rozesílka pro ně
- Společné akce, osvětové kampaně – cílené, opakované působení na veřejnost
- Ediční řada pro učitele – metodiky, ML
- Tematické noviny Poctivě vyrobené
- Edice zajímavých publikací ZK
- Odkaz k EVVO na portálu ZKOLA, webu Zlínského kraje

slabé:

- metodiky – veřejnost (?? Co je tím myšleno)
- krajské publikace

- *EVVO není vidět jako priorita, proenvironmentální působení ZK na veřejnost (příklady – třídění odpadů v budově úřadu, bezobalové nakupování, omezení plastů na akcích apod.)*

doporučení:

- *Více, plánovaně využívat komunikační nástroje ZK – Okno do kraje, weby, sociální sítě*
- *Více využít krajské akce – např. Den ZK*
- *Komunikovat šetrný přístup ZK, zelené úřadování – být příkladem, motivovat občany (třídění odpadů, omezení plastů, veřejná doprava apod.)*
- *Zveřejnit seznam vydaných publikací ZK (možnost online stažení)*
- *Ekomapa ZK (organizace, publikace, knihovny apod.)*
- *Mluvit a také to dělat (šetrný přístup, odpovědná spotřeba a nakupování, zelené úřadování)*
- *Systematická práce s médii, využití komunikační strategie kraje – ambasador tématu EVVO*

Koordinace, komunikace a spolupráce (koordináční skupiny, setkávání, komunikační nástroje, informační systém)

silné:

- *Informační systém, databáze*
- *Ověřené nástroje (rozesílka, web, noviny, sociální sítě)*

slabé:

- *chybí Komise EVVO*

doporučení:

- *koordináční, mezioborová pracovní skupina pro EVVO*
- *propojení komunikačních nástrojů – vzájemné odkazování na EVVO*
- *získat ambasadora EVVO z řad politiků, VIP*
- *pravidelné setkávání aktérů EVVO s vedením kraje, odbory*

Poskytování programů a služeb cílovým skupinám v prioritních oblastech EVVO (výukové programy, vzdělávací programy, osvětové akce a kampaně, ekologické poradenství, vč. určení prioritních environmentálních vzdělávacích a osvětových tematických okruhů na krajské úrovni a získávání dat o životním prostředí pro EVVO).

silné:

- *kvalitní výukové programy (VP) pro školy*
- *výuka v terénu*
- *zkušené lektori VP*
- *zájem škol o VP, vč. pobytových*
- *osvětové akce a kampaně*
- *metodická podpora škol v EVVO*
- *propojování témat (řemesla, farmaření, ochrana přírody, odpovědná spotřeba atd.)*

slabé:

doporučení:

Účast:

Doplnit dle prezenční listiny

Své zkušenosti a názory doplňte, prosím, do textu a zašlete na koutna.iva@seznam.cz do 10.6.2019.

Zapsala: Iva Koutná